

Konferencje, informacje

Kształcenie osób dorosłych w praktyce uniwersyteckiej. (wywiad z dr hab. Barbarą Baraniak)

W polskiej rzeczywistości ciągle zmiany na rynku pracy, rozwój technologii informacyjnych, dynamizacja gospodarki czy przemiany społeczne wymagają od osób dorosłych stałego własnego rozwoju, podnoszenia kompetencji zawodowych, pogłębiania różnych form samokształcenia w celu pozyskania nowej wiedzy i doświadczenia. Kształcenie ustawiczne określa więc kształt współczesnej edukacji, radykalnie zmienia systemy edukacyjne, stawiając przed nimi nowe wyzwania i możliwości. W systemie kształcenia ustawicznego jedną z najważniejszych instytucji są uniwersytety, które jako przedstawiciele szkolnictwa wyższego powinny być inicjatorem edukacji permanentnej. W większym stopniu stają się otwarte na potrzeby grup dorosłych o różnorodnych motywacjach i zainteresowaniach, uwzględniając przede wszystkim potrzeby uczących się ustawicznie dorosłych. Uczelnie wyższe mogą w szerokim zakresie prowadzić różnego rodzaju formy kształcenia ustawicznego z uwagi na posiadany potencjał dydaktyczny, naukowy i organizacyjny. Jednocześnie są one „integratorami” procesu uczenia się przez całe życie. Proponowana oferta edukacyjna kierowana jest do coraz szerszej grupy odbiorców. Oprócz studentów obejmuje ona także osoby spoza społeczności akademickiej – dorośli w różnym wieku, młodzież, a nawet dzieci. Swoimi doświadczeniami w tym zakresie zechciała podzielić się z nami i przedstawić na Platformie EPAL – Profesor dr hab. – Pani Barbara Baraniak – Profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na Wydziale Pedagogicznym UKSW.

1. W jaki sposób realizuje Pani Profesor swoje działania w aspekcie edukacji/kształcenia osób dorosłych?

Problematyka edukacji dorosłych dla mnie jako pedagoga pracy pozostaje mi szczególnie bliska, bowiem stanowi ona jeden z działań problemowych pedagogiki pracy. Moje zainteresowania wokół edukacji osób dorosłych mają wiele wymiarów. Jednym z najważniejszych jest moja twórczość naukowa, która wpisuje się w dyskurs różnie ujmowanych modeli i koncepcji kształcenia osób dorosłych, interesujących dla rozwoju osoby dorosłej. Warto przywołać tutaj propozycję Z. Wiatrowskiego z dziełem kształcenia ustawicznego, który ukazany jest w „Podstawach pedagogiki pracy” (1992, 1994, 2004) tego autora. Inną propozycję kierowaną do osób dorosłych i jej charakter skupiony wokół kategorii edukacji, a nie kształcenia prezentuje **wieloautor-**

ski podręcznik, który napisałam razem z Stefanem M. Kwiatkowskim i Andrzejem Bogajem „Pedagogika pracy” (2007). W niniejszą problematykę wpisuje się jeden z rozdziałów mojego autorstwa pt. „Edukacja zawodowa”. Kluczowymi zagadnieniami w powyższym rozdziale uczyniłam edukację zawodową, integrującą szkolne kształcenie zawodowe z pozaszkolnym oraz jej znaczenie dla rozwoju kwalifikacji i dróg w przygotowaniu do kwalifikowanej oraz kompetencyjnej pracy, które mają charakter **całościowy**, a czemu sprzyja holistyczne spojrzenie na edukację zawodową, integrującą szkolne, czyli formalne uczenie się z pozaszkolnym, czyli nieformalnym uczeniem się, ważnym dla rozwoju kwalifikacji zawodowych, **uznając je za właściwe miejsca**, tj. nie tylko szkołę, ale również i środowisko pracy i jego współpracę z różnymi placówkami edukacji pozaszkolnej, czyniąc edukację osoby dorosłej i dostępność jej do edukacji procesem nie mniej ważnym, jak szkolna edukacja, przez co staje się – podobnie jak – szkolne, czyli ważne w rozwoju człowieka, jako pracownika, czyli osoby dorosłej i jej dochodzenia, nie tylko do mistrzostwa zawodowego, ale i do pełni człowieczeństwa. Powyższy rozdział poprzedziłam autorskim rozdziałem „Szkolny i pozaszkolny system kształcenia zawodowego” zamieszczonym w podręczniku akademickim „Szkoła a rynek pracy” (2006). Pokazuje on złożoność zagadnienia ze względu na różnorodność przyjmowanych kryteriów w dotychczas operowanym nazewnictwie systemu. Konsekwencją owej różnorodności są spotykane w literaturze m.in. systemy: 1) oświaty, 2) edukacji, w strukturach których – bez względu na przyjęte nazewnictwo – sytuują się systemy szkolne i pozaszkolne kształcenia zawodowego. Systemowe podejście do kształcenia zawodowego poprzedziłam podrozdziałami dotyczącymi istoty i typologii kształcenia zawodowego z jego instytucjonalnymi podmiotami charakterystycznymi dla systemu szkolnego i pozaszkolnego oraz procesów kształcenia uwzględniających ich specyfikę. Wreszcie problematyki edukacji ustawicznej nie pominęłam w swoich kolejnych monografiach: 1) monotematycznej „Edukacja w przygotowaniu człowieka do pracy zawodowej” (2008) oraz 2) holistycznej „Współczesna pedagogika pracy z perspektywy edukacji, pracy i badań” (2010, 2013). Istotne dopełnienie problematyki edukacji ustawicznej w zakresie mojej twórczości stanowi ponad 30 artykułów oraz rozdziałów zamieszczonych w pracach pod redakcją i monografiach wieloautorskich. Nurt edukacji dorosłych podejmuję również w rozlicznych wystąpieniach konferencyjnych, na których prezentowałam bardzo wiele wystąpień osadzonych wokół problematyki ustawicznej edukacji lub ustawicznego kształcenia zawodowego. Poza pracami publikacyjnym innym wymiarem edukacji ukierunkowanej na osoby dorosłe są przedmioty „Pedagogika pracy z zawodoznawstwem” oraz „Edukacja w przygotowaniu człowieka do pracy zawodowej” objęte programem studiów specjalności Doradztwo zawodowe z personalnym i edukacja ustawiczną realizowanej na kierunku Pedagogika przez Wydział Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie. Wreszcie kolejna działość to wykładowca na studiach podyplomowych realizowanych na WNP, m.in. z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi w oświacie czy na Podyplomowych Studiach Poradnictwa Zawodowego Otwartego na Kształtowanie Świadomości Ekologicznej Społeczeństwa. Znakomitym dopełnieniem roli edukacji ustawicznej jako niezbędnej potrzeby współczesnego człowieka stanowi napisana pod moim kierunkiem dysertacja doktorska

Elżbiety Sternal: – „Nabywanie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe”, obroniona w UMCS na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS w Lublinie, tematycznie wpisująca się w problematykę niniejszego wywiadu, poza innymi pracami doktorskimi przygotowanymi pod moim kierunkiem, gdzie kandydaci do stopni doktora musieli podjąć indywidualne samokształcenie, pogłębiające stan wiedzy na wejściu, czyli w momencie startu do pisania rozprawy doktorskiej. To ważny dla mnie element pracy z osobą dorosłą, zainteresowaną swoją edukacją, czyli edukacją osoby dorosłej.

2. Jaka jest ich skala oddziaływania w zakresie kształcenia dorosłych na terenie województwa mazowieckiego czy kraju, gdyż działalność Pani Profesor, z tego, co wiem, sięga całej Polski?

Ukazana **wieloaspektowość** podejmowanych przeze mnie działań skupionych wokół edukacji/ kształcenia osób dorosłych ma wymiar nie tylko wojewódzki skupiony na Mazowszu, ale ogólnokrajowy, jak słusznie zauważyła Pani w swoim pytaniu. Publikacje są ogólnodostępne nie tylko w uczelnianej bibliotece, ale przekazywane do wszystkich ośrodków akademickich, a aktualnie modernizowana baza czytelnicza, wyrażona repozytorium zbiorów tworzy ich cyfrowy system, dzięki czemu umożliwia dostęp czytelniczy wszystkim zainteresowanym. Wystąpienia konferencyjne mają również wymiar ogólnopolski oraz międzynarodowy, czemu sprzyjają konferencje, nie tylko krajowe, ale i międzynarodowe oraz z udziałem gości i ekspertów międzynarodowych. Również projekt „Poradnictwa Zawodowego Otwartego na Kształtowanie Świadomości Ekologicznej Społeczeństwa” miał wymiar nie tylko ogólnokrajowy, ale i międzynarodowy, bowiem uczestniczyli w nim słuchacze rekrutowani z całej Polski, a finansowany był ze środków tzw. funduszy norweskich. Ważnym jego elementem była platforma szkoleniowa z częścią wykładów do samodzielnej nauki w e-learningu, podobnie jak i system rejestracji słuchaczy na studia, a także uczestników seminarium podsumowującego projekt, a zainteresowanych jego problematyką, również w systemie e-learningowym.

3. Jakie są wyzwania w tym aspekcie na nadchodzące lata – jakie są nowe propozycje, zwłaszcza w kontekście dynamizującego się coraz bardziej rynku pracy?

Myślę, iż współczesne wyzwania rynku pracy coraz intensywniej wkraczać będą w ideę całościowego uczenia się z programami e-learningowymi. Ten kierunek wydaje się być przyszłością, która reagować może na szybkie zmiany pracy na współczesnym rynku pracy i je wspierać. Dzięki nim możliwy będzie szybki i szeroki dostęp uczących się podmiotów do nowych treści, metod i form pracy. Ta aktualne czwarta rewolucja, oparta na cyfryzacji, nie może pominąć edukacji osób dorosłych. System nauki e-learningowej będzie dopełniany formami tradycyjnymi, czyli kursami, studiami podyplomowymi czy szkoleniami, ale przyszłość edukacji osób dorosłych należy wiązać z dynamiką rozwoju systemów cyfryzacji. One zwiększą również dostęp do elektronicznych źródeł wiedzy i rozwiną samokształcenie człowieka. Potrzeba będzie wysokiej klasy specjalistów do opracowywania treści edukacyjnych dostosowujących

zmiennosc pracy, niezbędną w samodzielnej nauce, ale również dla pomocy uchodźcom i imigrantom poszukującym dla siebie bardziej godziwych warunków życia w innych, nierodzimych dla nich częściach świata. Dlatego wyzwaniem edukacji osób dorosłych stanie się sprostanie współczesnym problemom społecznym i zawodowym, z tytułu zmienności, nie tylko zmienności pracy, ale i adaptacji społecznej różnych grup wielonarodowych, w czym pomocna okazać się powinna umiejętność korzystania w elektronicznych źródłach informacji, dostępu do nich, a przede wszystkim ich tworzenie przez profesjonalnie przygotowywanych specjalistów najwyższej klasy. Ich wykorzystanie do tworzenia materiałów edukacyjnych to wyzwanie dla edukacji dla dorosłych.

4. Od nowego roku wdrażana będzie reforma kształcenia zawodowego, a w jaki sposób przełoży się ona na kształcenie dorosłych?

Aktualna reforma rodzimego systemu edukacji, wdrażana do polskiej szkoły od 1.09.2017 r., ma stać się okazją do odbudowy szkolnictwa zawodowego, wpisanego bardzo silnie w tradycje edukacyjne Polski, postrzegające szkołę zawodową – zwłaszcza technikum – jako szansę dla jej absolwentów na dobrą pracę, opisaną zdolnością do kierowania mniejszym zespołem pracowniczym, bezpośrednio zaangażowanym w wykonawczą stronę procesu tejże pracy. Owo usytuowanie techników w hierarchii zakładów pracy wyrażała zawsze ich wysoka pozycja społeczna w Polsce. To wynik społecznej opinii o technikach, przygotowanych wg poprzednich koncepcji szkoły zawodowej do pracy na stanowiskach mistrzów, brygadzystów itp., tj. kierujących mniejszymi zespołami tzw. fachowców, czyli grup pracowniczych kształconych do objęcia pracy na stanowiskach średniej kadry zarządzającej zespołami ludzkimi, bezpośrednio produkcyjnych, czyli stolarzy, krawców, fryzjerów, piekarzy itp. Ponadto system był tak zaprojektowany, iż jego drożność zapewniała tym grupom zawodowym, czyli technikom, rzemieślnikom i robotnikom przygotowanym, do pracy w zawodach (symbole aktualnej klasyfikacji od cyfr 6, 7, 8 i niekiedy 4 i 5) dalsze szanse rozwoju zawodowego, adekwatne do dokonującego się postępu techniczno-technologicznego i ich zainteresowań rozwojem wpisanym w awans zawodowy, wymagającym nie tylko renowacji posiadanej wiedzy, ale i kształtowania nowych umiejętności, co miało i ma również miejsce w procesach pracy. Dlatego nie dziwi nikogo utrwalona, dobra opinia o polskim absolwencie szkoły zawodowej różnego poziomu. Ten pozytywny wizerunek polskiego absolwenta zaczął być inaczej postrzegany, ze szkodą dla tej grupy społecznej, wraz z procesami transformacyjnymi. Przyjęte wówczas założenie intelektualizacji wykształcenia, kosztem dotychczasowej użyteczności, a mające miejsce w szkołach zawodowych różnego typu, zapisało się szybkim wzrostem likwidacji szkół zawodowych, wzrostem liczby szkół kształcenia ogólnego, czyli liceów ogólnokształcących, a w konsekwencji i szkół wyższych. Ta koncepcja zamiast spodziewanego lepszego rynkowego zainteresowania absolwentami, w tym szkół wyższych, tych ostatnich zepchnęła na margines rynku pracy, dowodząc, iż człowiek dobrze teoretycznie przygotowany to za mało dla pracodawców, którzy oczekują jeszcze umiejętności dostosowanych dla konkretnego stanowiska pracy oraz doświadcze-

nia zawodowego. Zmiany gospodarcze i rozwój sektora usług również w mniejszym stopniu zgłaszały zapotrzebowanie na absolwentów szkół zawodowych, czyli tzw. fachowców, którzy dostrzegając brak perspektyw zatrudnieniowych jak i szans na stabilizację swego życia, nie tylko zawodowego, ale i rodzinnego, swe plany życiowo-zawodowe zaczęły łączyć z emigracją zarobkową i pracą oraz życiem w innych krajach, takich jak: kraje Zjednoczonego Królestwa Brytyjskiego czy Niemcy, a także kraje skandynawskie. Państwo polskie, dostrzegając ogromne straty z tytułu ponoszonych nakładów na wykształcenie różnych grup absolwentów i brak możliwości korzystania z tego ogromnego kapitału ludzkiego, powszechnie istniejącej frustracji rynkowej absolwentów różnych poziomów wykształcenia, w tym absolwentów szkół wyższych, zaczyna poszukiwać rozwiązań naprawczych. Jednym z nich zdaje się być potrzeba odbudowy szkolnictwa zawodowego zmarginalizowanego większością post-transformacyjnych reform oświatowych. Podejmując się zatem kolejnej reformy systemu oświaty i usytuowania w nim szkolnictwa zawodowego wraz z adekwatnymi dla jego potrzeb typami szkół zawodowych, warto spojrzeć na dotychczasowe koncepcje oraz wpisać je w aktualne wymagania rynku pracy i jego perspektyw rozwojowych. Przyjęcie tego założenia powinno wyznaczyć grupy zawodowe i je określić mianem priorytetowych, a w konsekwencji uczynić zakresem szkolnego kształcenia zawodowego. Zadanie to nie byłoby tak trudne do wykonania z uwagi na duży, dotychczasowy dorobek tej formy edukacyjnej – zarówno międzynarodowy¹, jak i krajowy² – co ma dobre podstawy naukowe do poszukiwania rozwiązań o trafniejszym zbliżeniu szkolnictwa zawodowego do rynku pracy. Wiąże się on z problemem, w zasadzie już rozwiązany, w odniesieniu do przygotowania absolwentów do pracy zawodowej. Ustawodawca, czyli minister edukacji narodowej zdecydował nie o całościowo, czyli pełnym przygotowaniu zawodowym, opisanym zbiorami zadań zawodowych, skorelowanych z opisami zawodów³, ale na kształtowaniu w szkolnictwie zawodowym wybranych kwalifikacji z opisu zawodu, wskazując ich liczbę od jednej do trzech, czyli tyłuż kwalifikacji zawodowych i dalszego dopełniania ich w edukacji połączonej z procesem pracy zawodowej, dążąc do pełnego przygotowania zawodowego. W ten sposób aktualna reforma stanowić będzie kontynuację modelu w poprzedniej reformy systemu oświaty, ale z inną ścieżką dochodzenia do kwalifikacji i innymi typami szkół zawodowych, bo po 8-letniej szkole podstawowej i możliwości nauki w szkole branżowej I stopnia (3 lata) i jej kontynuacji w szkole branżowej II stopnia (2 lata), tak aby po jej ukończeniu absolwenci mieli porównywalne zawodowe wykształcenia z absolwentami 5-letniego technikum, rozpoczynanego po ukończeniu 8-letniej szkoły podstawowej. Ponadto absolwenci ci będą przygotowani do zdawania egzaminu dojrzało-

¹ A. Toffler, *Szok przyszłości*. Warszawa 1974; por. tenże, *Trzecia fala*. Warszawa 1986; tenże, *Budowa nowej cywilizacji. Polityka trzeciej fali*. Bydgoszcz 1995; Schaff A., *Zajęcie zamiast pracy*. Warszawa 1987; Rifkin J., *Koniec pracy. Schyłek siły roboczej na świecie i początek ery postronkowej*. Wrocław 2001.

² Z. Strzelecki, *Prognozowanie popytu na pracę według kwalifikacji*. Warszawa 2002.

³ T. Nowacki, *Zawodoznawstwo*. Radom 1999, wyd. I, 2001, wyd. II; por. S. M. Kwiatkowski, *Kształcenie zawodowe. Dylematy teorii i praktyki*. Warszawa 2001; B. Baraniak, *Współczesna pedagogika pracy z perspektywy edukacji, pracy i badań*. Warszawa 2010, wyd. I, 2013, wyd. II.

ści, którego pozytywny egzamin upoważni do podjęcia wyższych studiów zawodowych. Chęć studiowania na innym kierunku aniżeli dotychczasowa edukacja będzie wymagała zdania egzaminu dojrzałości na poziomie rozszerzonym, analogicznym do LO (4-letnie) i TZ (5-letnie). W tym kontekście zasadne jest spojrzenie na obie koncepcje, poprzedzając je kluczowym problemem wywiadu, a mianowicie edukacją osób dorosłych. Z całą pewnością wpisuje się proponowany model w tę ideę, a szkoły branżowe mają swą tradycję w polskich realiach, szczegółowo opisaną np. w Księdze szkoły usługowo-gospodarczej, następnie browarnej w Tychach. Zatem propozycja nawiązuje do historycznych rodzimych rozwiązań i wpisuje się w znane sposoby organizowania i przygotowania do pracy i znaczeń tych projektów dla projekcji aktualnej koncepcji reformowanego i odbudowywanego szkolnictwa zawodowego. Można tu nawiązać do słów Anny Zalewskiej – aktualnej Minister Edukacji Narodowej o potrzebie reformy i rozwoju Centrów Kształcenia Praktycznego poprzez utworzenie jednego centrum w powiecie, celem realizacji zawodowego kształcenia praktycznego (www.men.gov. z dn. 17.03.2017 r.). Kolejny element z wypowiedzi Pani Minister to konieczność kształcenia w zawodach dopasowanych do potrzeb rynku pracy, co ma uzasadnienie w nowych zawodach wprowadzonych do najnowszej klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r., Dz. U z dn. 23 marca 2017 r.) w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego i jej zintegrowania z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD – Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. 2007 nr 251 poz. 1885), a także pełniejszego zaangażowaniu pracodawców, tak, aby doprowadzić do tego, by całość kształcenia praktycznego, łącznie z egzaminem, odbywała się u pracodawców (www.men.gov. z dn. 17.03.2017 r.). Tylko wówczas uczeń szkoły branżowej będzie przekonany, że kończąc szkołę ze wszystkimi uprawnieniami koniecznymi do podjęcia pracy, będzie miał szansę na jej podjęcie w swoim wyuczonym zawodzie. Wreszcie dyskurs niniejszego wywiadu wpisuje się nieustannie w oczekiwanie, aby szkoły branżowe nie zasyłały szeregów bezrobotnych, a poprzez zróżnicowane subwencje oświatowe – wyższa dla tych placówek, które kształcą w zawodach oczekiwanych, czyli zgodnych z tendencjami rynku pracy (www.men.gov. z dn. 17.03.2017 r.) – były gwarantami zatrudnienia. Ważny jest również kontekst wypowiedzi Wicepremiera Mateusza Morawieckiego, który jest przekonany, że dzięki szkolnictwu branżowemu będzie można rozpoznawać trendy na rynku i dostosować system kształcenia do potrzeb pracodawców (www.men.gov. z dn. 17.03.2017 r.), a zdaniem Minister Edukacji Narodowej (www.men.gov. z dn. 17.03.2017 r.) za zasadne należy uznać, żeby nowy system kształcenia zawodowego był finansowany m.in. z Funduszu Pracy, Krajowego Funduszu Szkoleniowego oraz spółek Skarbu Państwa, czyli składek od zrzeszonych w projekcie przedsiębiorców, a Wicepremier wreszcie mówił, że sięgania po środki finansowe z różnych źródeł pomoże urzeczywistnić wspólnotę celów między edukacją a biznesem (www.men.gov. z dn. 17.03.2017 r.). Pokazane rozwiązania aktualnej reformy systemu edukacji utrwalają tezę, że edukacja osób dorosłych nie może być pomijana, wręcz będzie się coraz bardziej rozwijała, czego dowodem jest potrzeba dochodzenia do pełnego przygotowania zawodowego dzięki edukacji szkolnej oraz

pozaszkolnej, umożliwiającej w różnym systemie zdobywanie kwalifikacji skorelowanych z kolejnymi zadaniami zawodowymi opisu zawodu. Jeśli do tego zadania dodamy potrzebę uczenia się i adaptacji do procesu pracy nowych rozwiązań, czyli wdrażania nowych technologii do pracy zawodowej, a także niezbędnych postaw pracowniczych, np. dla utrzymania stanu środowiska przyrodniczego na poziomie gwarantującym jego odnawialność, w co wpisuje się potrzeba kształtowania i podnoszenia wciąż niskiej świadomości ekologicznej pracowników i pracodawców, to edukacja osób dorosłych będzie w tym zakresie idealnym rozwiązaniem, również dla pracodawców zobowiązanych do upowszechniania problemów środowiskowych i ochrony przyrody w kontekście profilu produkcji **przedsiębiorstwa**.

5. Obecny rok został ogłoszony rokiem kształcenia dorosłych. W jaki sposób Pani Wydział UKSW odnosi się w swojej działalności do tego postulatu?

Wzmocnienie popularyzacji kształcenia osób dorosłych przez ogłoszenie obecnego 2017 roku rokiem kształcenia dorosłych to cenna inicjatywna, ale mało spopularyzowana w mediach, które do tej pory nie zamieściły żadnej ulotki ani programów promujących tę propozycję. Zatem warto tę inicjatywę lepiej upublicznić, a media, w tym telewizja są najlepszym rozwiązaniem. Wpisując się w Pani pytanie o edukację osób dorosłych na WNP, UKSW, to trzeba powiedzieć, iż Wydział, na którym pracuję aktywnie wpisuje się w rozwój edukacji osób dorosłych, a potwierdzających przykładów powyższego stwierdzenia jest wiele, począwszy od studiów niestacjonarnych na obu kierunkach Wydziału, czyli na pedagogice i pedagogice specjalnej, poprzez przedmioty ukazujące specyfikę edukacji osób dorosłych jako ideę całościowego uczenia się na studiach stacjonarnych, po rozliczne konferencje i seminaria, w tym otwarte dla wszystkich zainteresowanych daną problematyką. Wreszcie warto nawiązać do Uniwersytetu Trzeciego Wieku działającego na UKSW jako interesującej formy edukacji, będącej jedną z form aktywności dla seniorów. Inne działania Wydziału, czyli WNP na rzecz edukacji osób dorosłych to samokształcenie oraz kursy w zakresie wdrażania coraz pełniejszej cyfryzacji, nie tylko Wydziału, ale i całego UKSW. Poza usosem, apd, elektronicznym obiegiem informacji, aktualnie wdrażany jest kolejny program, tzw. portal pracowniczy, również w systemie elektronicznym. Wszystkie portale muszą umieć obsługiwać wszyscy zainteresowani problematyką pracownicy oraz studenci. Zatem widać, że UKSW stawia na rozwój i nowe technologie będące jego gwarantem, starając się je wpisywać w plany i programy studiów oraz rozwój pracowników.

Przemiana szkół wyższych w instytucje edukacji ustawicznej, otwarte również na potrzeby kształcenia dorosłych, wymaga ciągłego wsparcia kadry akademickiej, także administracyjnej (dostęp do informacji akademickiej, rozwój sieci usług bibliotecznych czy doradztwo). Edukację permanentną uczelnie realizują według różnych koncepcji. To widać także na przykładzie UKSW, co zostało także w jasny sposób zasygnalizowane w rozmowie z Panią Profesor. Realizowane są więc w pełni europejskie standardy zarówno w zakresie aspiracji edukacyjnych osób z różnorodnych kręgów, tj. studentów, jak i osób spoza społeczności akademickiej – osób aktywnych zawodowo,

seniorów, firm i instytucji, które łączy ze sobą kultura uczenia się, jak i pasja. Bardzo serdecznie dziękuję Pani Profesor za rozmowę i podzielenie się swoimi doświadczeniami w zakresie działań UKSW w obszarze kształcenia dorosłych, odzwierciedlając zrozumienie dla potrzeb społecznych, zwłaszcza w sferze uczenia się przez całe życie.

Maria Idzkowska
Ambasadorka EPALE

Konferencja projektu *GreenCompIT: Transfer dobrych praktyk oraz rozwój kompetencji zawodowych pracowników w obszarze gospodarki odpadami wspomagany narzędziami informatycznymi / Transfer of good practices and development of professional competences of employees in waste management area supported by IT tools, program Erasmus+*

4 lipca 2017 r. w Sienna Training Center w Warszawie odbyła się konferencja podsumowująca trzyletni projekt *GreenCompIT* realizowany w ramach programu *Erasmus+*. Głównym celem projektu był transfer europejskich dobrych praktyk, rozwój i poprawa jakości szkoleń i kwalifikacji zawodowych pracowników w nowym zawodzie: „Technik-organizator gospodarki odpadami w przedsiębiorstwie”. Problematyka szkoleniowa projektu nawiązuje do rozwoju idei „zielonej gospodarki”, co stanowi odpowiedź na globalne problemy degradacji środowiska naturalnego przez ekspansywną, gospodarczą działalność człowieka. W UE gospodarka odpadami jest szybko rozwijającym się rynkiem, generującym nowe miejsca pracy wymagające nowej wiedzy, umiejętności i kompetencji, co było przedmiotem prowadzonych w projekcie badań i prac wdrożeniowych. Partnerstwo projektu zostało dobrane celowe i składało się z 7 instytucji z 4 krajów: Polska – Fundacja Europejskie Centrum Przedsiębiorczości (lider), Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, eDialog Sp. z o.o., Związek Pracodawców Warszawy i Mazowsza; Szwecja: Gästrike Atervinnare; Niemcy: Forschungsinstitut Betriebliche Bildung; Portugalia: Instituto de Soldadura e Qualidade. Konferencja miała charakter międzynarodowy i zgromadziła kilkudziesięciu uczestników.

Partnerzy projektu obecni na konferencji podzielili się swoimi doświadczeniami i przedstawili przykłady dobrych praktyk w zakresie szkoleń i doskonalenia zawodowego kadr gospodarki odpadami oraz opracowywania standardów kompetencji zawodowych: Szwecja (Per-Olof Hallberg, Gästrike Återvinnare), Niemcy (Andrea Mohoric, Claudia Ruhland, Forschungsinstitut Betriebliche Bildung (f-bb) gGmbH). Podczas konferencji zaprezentowano rezultaty pracy intelektualnej, m.in.: Standard kompetencji zawodowych dla nowego zawodu „Technik-organizator gospodarki odpadami w przedsiębiorstwie”; Bank modułów szkoleniowych blended learning dla zawodu „Technik-organizator gospodarki odpadami w przedsiębiorstwie”; Internetowe narzędzie ICT wspierające dobór modułów szkoleniowych w oparciu o zidentyfikowane

luki kompetencyjne; Baza Europejskiej Sieci Rozwoju Kompetencji Zawodowych w Obszarze Gospodarki Odpadami.

Celem głównym konferencji było pokazanie szerokiego gronu odbiorców wniosków, kluczowych rekomendacji, dobrych praktyk europejskich oraz rezultatów wypracowanych w projekcie. W konferencji udział wzięli zaproszeni goście: przedstawiciele instytucji z obszaru gospodarki odpadami (firmy prywatne, przedstawiciele samorządu, instytucje szkoleniowe), dziennikarze oraz opiekun projektu z ramienia Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

Więcej informacji o projekcie pod adresem: <http://greencompit.eu/>

dr Małgorzata Szpilska, dr Tomasz Kupidura

Instytut Technologii Eksploatacji

– Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu

Projekt *Citizen and Multi-Actor Consultation on Horizon 2020* (CIMULACT, H2020, 2015–2018)

Współczesne społeczeństwa stoją w obliczu wielu wyzwań, pośród których wymienić można m.in. kwestie starzenia się społeczeństw, zmian klimatycznych, bezpiecznej żywności, źródeł energii czy potrzeby kształcenia z uwzględnieniem wymogów zrównoważonego rozwoju. Wiele z tych problemów społecznych ma charakter globalny, rozprzestrzeniając się poza granice państw, regionów, instytucji czy obszarów badawczych. By pomóc w ich rozwiązaniu, Unia Europejska przeznaczyła blisko 80 mld EUR do wykorzystania do roku 2020. Finansowanie ukierunkowane jest przede wszystkim na badania podstawowe, projekty demonstracyjne i komercjalizację wyników badań w celu stymulowania rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.

Projekt CIMULACT ma na celu uzyskanie wpływu na zakres badań prowadzonych w Europie, przede wszystkim w ramach programu Horyzont 2020, a także na zakres badań krajowych bazujących na rzeczywistych potrzebach i oczekiwaniach społecznych. Projekt opiera się na przekonaniu, że zbiorowa inteligencja społeczeństwa daje Europie przewagę konkurencyjną, a jej aktywacja przyczyni się do wzmocnienia znaczenia europejskiego systemu nauki i technologii. Poprzez zainicjowanie rzeczywistego dialogu obywateli, naukowców i polityków możliwe jest opracowanie wizji i scenariuszy przyszłego pożądanego rozwoju, a także opracowanie rekomendacji dotyczących polityki i tematyki badawczej.

Rezultat projektu obejmuje rekomendacje dla Komisji Europejskiej dotyczące kierunków badawczych proponowanych do finansowania ze środków unijnych. Wśród rekomendowanych kierunków wskazano m.in. dotyczące kształcenia ustawicznego, w tym: Ekosystem edukacyjny jako siła napędowa innowacji społecznych i rozwoju lokalnego, Myślenie projektowe i rozwój umiejętności dla wszystkich oraz Uczenie się dla społeczeństwa.

Propozycje tematyki badawczej wywodzące się z oczekiwań obywateli dotyczących pożądanej przyszłości oraz potrzeb społecznych znalazły już odzwierciedlenie m.in. w dokumencie „Horizon 2020 work programme 2018–2020”, w którym także wskazano projekt CIMULACT jako jedno ze źródeł przyszłościowej tematyki badawczej.

Projekt realizowany jest przez konsorcjum 29 partnerów koordynowane przez Danish Board of Technology Foundation (Dania), z udziałem Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB.

dr Beata Poteralska
Instytut Technologii Eksploatacji
– Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu

III Kongres Edukacji Pozaformalnej, Łódź 15–16 lutego 2018

Polska Izba Firm Szkoleniowych zaprasza na III Kongres Edukacji Pozaformalnej. Spotkanie jest inicjatywą środowisk zajmujących się wspieraniem uczenia się przez całe życie poza systemem edukacji formalnej. **Pierwszy dzień** *Analiza stanu sektora usług rozwojowych, barier i perspektyw jego rozwoju* – będzie poświęcony tematyce jakości usług rozwojowych i systemu kwalifikacji. Debata ekspercka będzie skupiona wokół tematyki *Rozwój i uczenia się w XXI wieku*. **W drugim dniu** zaproszeni przedsiębiorcy i firmy szkoleniowe i doradcze będą mogły skonfrontować wzajemne oczekiwania. Wszyscy zastanowią się nad wyznacznikami jakości po stronie przedsiębiorców i pomocy dostawcom usług w stosowaniu tej wiedzy w praktyce. Kongresowi towarzyszyć będą warsztaty, case study, sesje plenarne i tematyczne. Partnerzy Kongresu będą mogli zaprezentować know-how, rozwiązań i narzędzi w formie krótkich wystąpień lub warsztatów na salach umiejscowionych w sercu przestrzeni kongresowej, w ramach tzw. sesji równoległych.

www.kep.com.pl

O inkluzji i wykluczaniu – środowiska włączające w perspektywie pedagogiki specjalnej i pedagogiki społecznej, Warszawa, 22–23 marca 2018 r.

Pod patronatem Zespołu Pedagogiki Specjalnej KNP PAN oraz we współpracy z Zespołem Pedagogiki Społecznej KNP PAN Uniwersytet Warszawski organizuje konferencję naukową *O inkluzji i wykluczaniu – środowiska włączające w perspektywie pedagogiki specjalnej i pedagogiki społecznej*. Konferencja organizowana jest w roku 65-lecia Wydziału Pedagogicznego Uniwersytet Warszawskiego i 60-lecia powołania Katedry Pedagogiki Specjalnej na Wydziale Pedagogicznym UW.

Troska o osoby zagrożone wykluczeniem, o to, jak lepiej i skuteczniej przeciwdziałać marginalizacji jednostek i grup społecznych była i jest przedmiotem namysłu

zarówno pedagogiki specjalnej, jak i pedagogiki społecznej. Obie subdyscypliny zgromadziły w tym obszarze znaczną wiedzę i bogate doświadczenia. Rozwijając idee Marii Grzegorzewskiej, Heleny Radlińskiej, Aleksandra Hulka i Ryszarda Wroczyńskiego, wypracowały swoiste podejścia do problematyki wykluczenia i inkluzji społeczno-edukacyjnej. Nie są one sprzeczne. Przeciwnie, trzeba podkreślić ich komplementarność względem siebie i potencjał w budowaniu kompleksowego i złożonego obrazu procesów wykluczania i inkluzji w perspektywie edukacyjnej. Jesteśmy przekonane, że dziś konieczne jest właśnie interdyscyplinarne tworzenie i wykorzystywanie wiedzy pedagogicznej. Społeczeństwo włączające musi być oparte na poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności, różnorodności kulturowej, etnicznej i wszelkiej innej, sprawiedliwości społecznej, poszanowaniu i zaspokajaniu potrzeb grup szczególnie narażonych na wykluczenie oraz na demokratycznej partycypacji i rządach prawa (ONZ). Kształtowanie włączającego społeczeństwa to proces dotyczący w zasadzie wszystkich aspektów życia społeczności, zatem powinien być rozpatrywany w różnych wymiarach: społecznym, kulturowym, ekonomicznym, politycznym, edukacyjnym, fizycznym, prawnym i relacyjnym.

Konferencja jest propozycją takiego właśnie wieloaspektowego spojrzenia na procesy wykluczania i inkluzji. Chcemy zachęcić do zarysowania wspólnej przestrzeni teoretycznej i badawczej oraz do pedagogicznej refleksji nad procesami kształtowania środowisk włączających.

Proponujemy pięć obszarów dyskusji naukowej nad wykluczeniem, inkluzją i środowiskami włączającymi w perspektywie edukacyjnej:

- konteksty polityczno-prawne (m.in. uwarunkowania prawne i polityki (nie)sprzyjające integracji i włączaniu);
- konteksty instytucjonalne (np. funkcjonowanie instytucji edukacyjnych, pomocowych, opiekuńczych, kulturalnych, organizacji pozarządowych etc. w kontekście wykluczania i inkluzji);
- konteksty relacyjne (wykluczanie i inkluzja w relacjach międzyjednostkowych i międzygrupowych, np. kontakty rówieśnicze, rodzinne, sąsiedzkie);
- konteksty kulturowe (szeroko pojmowane aspekty kulturowe kształtujące warunki tworzenia środowisk włączających);
- praktyki integracji i inkluzji w powyższych kontekstach.

<http://pedagog.uw.edu.pl/KONF/inkluzja.php>

~ ~ ~ ~ ~

Sprostowanie

Redakcja Edukacji Ustawicznej Dorosłych przeprosza Panią dr hab. Marzenę Magdę-Adamowicz, prof. UZ za błędne wydrukowanie jej tytułów naukowych w nr 2/2017.

*Sekretarz Redakcji
Joanna Tomczyńska*